

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อมุ่งศึกษา เรื่อง การศึกษาผลของการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อผลการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรี จำแนกตามสถานภาพและปัจจัยทางสังคม 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อผลการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงานระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอน โดยกำหนดสมมุติฐานการวิจัยไว้ว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูผู้สอนในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่แตกต่างกัน

การวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรีทั้งหมด 13 แห่ง จำนวน 13 คน และครูผู้สอนจำนวน 107 คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรี รวมประชากรทั้งสิ้น 120 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้คือ สถานภาพของผู้บริหารและครูผู้สอน แยกพิจารณาตาม เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในตำแหน่ง ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การประสานงานในหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน และ ผลการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ แบ่งออกเป็น 11 ด้าน ดังนี้ 1) จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 2) ส่งเสริม สนับสนุนและประสานภาคีเครือข่ายเพื่อจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย 3) จัดส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษา ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่ 4) จัดส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ 6) ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ 7) กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 8) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และภาคีเครือข่าย 9) ระดมทรัพยากรเพื่อใช้

ในการจัดและพัฒนาศึกษานอกระบบ และการศึกษตามอัธยาศัย 10) ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ให้สอดคล้องกับระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด 11) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ซึ่งประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของบุคลากรจำแนกตามสถานภาพ และปัจจัยทางสังคม ต่อผลการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อนำมาพิจารณาเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.1 ในด้านปัจจัยทางสังคมจำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรมีปัจจัยทางสังคมด้านการประสานงานในหน่วยงานมากกว่าด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและด้านความเข้าใจในบทบาทหน้าที่

1.2 ในด้านปัจจัยทางสังคมจำแนกตามการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรที่มีปัจจัยทางสังคมมากที่สุด จะมีการบริหารงานด้านดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับ ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดสูงสุด รองลงมา ด้านดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ ด้านจัดส่งเสริม สนับสนุนและประสานงาน การจัดการศึกษาตามโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ และด้านพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย และภาคีเครือข่าย ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อผลการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรี จำแนกตามตำแหน่งผู้บริหารและครูผู้สอน แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่ไม่แตกต่างกัน คือ ด้านส่งเสริม สนับสนุนและประสานภาคีเครือข่ายเพื่อจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ และด้านดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับ ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลของการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรี ได้ข้อค้นพบที่สามารถ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามสถานภาพและปัจจัยทางสังคมต่อผลการ บริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดสระบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัย ของสมศักดิ์ รอบคอบ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอได้ดำเนินงานตามนโยบายยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์และเป็นรูปธรรม และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น ศูนย์ฯ มีการ ยกกระดับการศึกษาโดยการจัดการศึกษาให้กับประชากรวัยแรงงาน 15-59 ปี มีการนำระบบ IT มา ใช้ในการพัฒนา ระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การเรียนการสอน แบบ e-learning การจัดเก็บเอกสารแบบ e-filing และมีโครงการ กศน. เพื่อจัดความยากจน เพื่อแก้ปัญหาความ ยากจนในระดับบุคคล อยู่ในลำดับสูงสุด จะเห็นได้ว่าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรี ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แต่ในการปฏิบัติงานประจำตามภารกิจยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควร อันเนื่องมาจาก การเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้ง ส่วนด้านจัดส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา ท้องถิ่นอยู่ในลำดับท้ายสุด จะเห็นว่าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากครูไม่เห็นความสำคัญของแหล่ง เรียนรู้ นักเรียนไม่เห็นคุณค่าทำให้การจัดการเรียนการสอนขาดคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมวิชาการ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอน พบว่า ปัญหา และอุปสรรคที่ทำให้ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพราะขาดการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณ รวมทั้งครูผู้สอนมีความเข้าใจในการนำ ความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้าน ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อยและวิทยากร ท้องถิ่นบางคนมีความเข้าใจในการถ่ายทอดความรู้ค่อนข้างน้อย

1.1 ในด้านสถานภาพจำแนกตามปัจจัยทางสังคม ในภาพรวมพบว่า บุคลากรมีปัจจัย ทางสังคมด้านการประสานงานในหน่วยงานมากกว่าด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและด้าน

ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ เพศชายมีการประสานงานและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสูงกว่าเพศหญิง และยังพบว่าบุคลากรยังมีการศึกษาในระดับที่สูง มีประสบการณ์ในการทำงานยิ่งมากย่อมมีการประสานงานที่ดีเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารมีการประสานงานในหน่วยงานและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากกว่าครูผู้สอน การประสานงานถือว่าเป็นภารกิจ และความรับผิดชอบที่สำคัญ การประสานงานจะบรรลุเป้าหมายได้เมื่อบุคลากรเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เล็ก บูระพา (2542 : 28) การส่งเสริม ประสานงานและติดตามผล การศึกษานอกโรงเรียน เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชนบท การปรับปรุง ขยาย และควบคุมดูแลคุณภาพงานการศึกษานอกโรงเรียนให้สนองนโยบายของรัฐบาล ศิริอร ชันชหัตต์ (2544 : 189-190) กล่าวไว้ว่า การดำเนินการพัฒนาองค์การดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาองค์การ ให้บรรลุตามเป้าหมาย ความสำเร็จของสถานศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

1.2 ในด้านปัจจัยทางสังคมจำแนกตามการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรี พบว่า บุคลากรมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การประสานงานในหน่วยงานและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในด้านดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดเป็นอันดับที่หนึ่ง ซึ่งศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรีได้ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2551 : 1) จะเห็นได้ว่าในการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์บุคลากรต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ มีการประสานงานในแต่ละฝ่าย และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานทุกด้าน การประกันคุณภาพจึงประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสาร แสงเพชร (2548 : บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วมของครูในการประกันคุณภาพสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาคณะครูควรร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษา

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อผลการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรีจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงานระหว่างผู้บริหารกับ ครูผู้สอน แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากภารกิจและบทบาทการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบาย ส่วนครูผู้สอนเป็นผู้นำนโยบายสู่การปฏิบัติ ดังนั้นโอกาสในการได้รับข้อมูลข่าวสาร นโยบาย ความ

เคลื่อนไหวทางการศึกษา การเข้าเรียนอบรมไม่เท่ากัน จึงทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป สอดคล้องกับงานวิจัยของเด่น นพรัตน์ (2545 : 82) การปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารและครูผู้สอน มีภารกิจงานที่รับผิดชอบแตกต่างกัน โดยครูมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน สำหรับผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการให้ประสบผลสำเร็จ อีกทั้งยังต้องสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณเพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มความสามารถ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่ไม่แตกต่างกัน 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านส่งเสริม สนับสนุนและประสานภาคีเครือข่ายเพื่อจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอได้ดำเนินงานตามนโยบายด้านการส่งเสริมสนับสนุนภาคีเครือข่ายจุดเน้นการดำเนินงาน มุ่งเน้นให้หน่วยงานและสถานศึกษา กศน. ประสานงานและสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกระดับ ทุกประเภทให้เข้ามามีบทบาทในการจัดการความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมดำเนินการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีการกำหนดข้อตกลงร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล บัวพิมพ์ (2540 : 4-5) ที่กล่าวว่าผู้บริหารได้ใช้กลยุทธ์การบริหารเครือข่ายที่ให้หน่วยงานอื่นเห็นความสำคัญของงานการศึกษานอกโรงเรียนด้วยการเข้าร่วมวางแผนด้วยตนเอง และใช้ประโยชน์จากการเป็นหน่วยงานหลักในพื้นที่ หรือ “เจ้าภาพหลักในพื้นที่” ผลักดันให้หน่วยงานเครือข่ายร่วมกำหนดทิศทางการทำงาน และช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ได้จัดระบบบริหารจัดการ การเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องจัดทำควบคู่กับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษาได้ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 8 กันยายน 2548 ว่าด้วยเรื่อง แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน เข้าสู่หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อประโยชน์สำหรับผู้เรียนในการปรับเปลี่ยนแผนการเรียน และเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น

2.3 ด้านดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับ ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด จากผลการวิจัยความคิดเห็นของบุคลากรไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังกร อ้วนพรหมมา (2549 : 151) พบว่า การประกันคุณภาพการภายในสถานศึกษาและประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาเป็นการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา มีการวางแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการอบรมให้ความรู้กับสถานศึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอได้ดำเนินงานตามนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งเน้นให้สถานศึกษา กศน. ทุกแห่งจัดระบบการประกันคุณภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 48 ที่กำหนดให้สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา และให้ความสำคัญกับสถานศึกษาที่จะรับการประเมินภายนอกโดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมและการจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่ตรงกับสภาพจริงของสถานศึกษาทั้งนี้เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควร ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องจากงานวิจัยพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นด้านจัดส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาแหล่งเรียนรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในลำดับท้ายสุด

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย เนื่องจากงานวิจัยพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นด้านปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เป็นผลให้การปฏิบัติงานประจำตามภารกิจไม่บรรลุวัตถุประสงค์

1.3 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการอบรม ให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงาน เนื่องจากงานวิจัยพบว่าในด้านปัจจัยทางสังคม บุคลากรมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่เป็นลำดับท้ายสุดของทุกด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาผลการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ผลการวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นงานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

2.2 จากการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาปัจจัยทางสังคมต่อผลการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ผลการวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นงานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ